

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta, § 59, 15.06.2022

Kunnanhallitus, § 201, 17.10.2022

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta, § 27, 15.03.2023

Kunnanhallitus, § 85, 03.04.2023

§ 85

Vastine aloitteeseen: kasvisruokavaihtoehdon tarjoaminen kouluissa

RUSDno-2022-391

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta, 15.06.2022, § 59

Valmistelijat / lisätiedot:

Kai Laitinen, Tuuli Ullakonoja

kai.laitinen@rusko.fi, tuuli.ullakonoja@rusko.fi

Johtava rehtori

Liitteet

1 Nuorisovaltuuston aloite, kasvisruokavaihtoehto Ruskon kouluissa.pdf

Oheismateriaali

1 Kasvisruokavaihtoehtoja oppilailta.pdf

Nuorisovaltuusto on toimittanut kunnanhallitukselle 19.4.2022 päivätyn aloitteen kasvisruokavaihtoehdon tarjoamisesta kouluissa.

Aloitteessa todetaan:

”Ruskon nuorisovaltuusto näkee, että olisi olennaista lisätä kouluruokailuun kasvisvaihtoehtoja, jotka ovat yhtä ravinteikkaita kuin muukin tarjottava ruoka. Nykyään kasvisruokaa saadakseen tulee asiasta tehdä erillinen ilmoitus ja se vaatii keskustelun terveydenhoitajan kanssa.

Monissa yläkouluissa, esimerkiksi Turussa, kasvisruoka on normaali osa kouluruokaa. Kyseinen vaihtoehto tarjotaan kaikille kaikkien ruokailujen yhteydessä. Liedossa taas ollaan viety asia astetta pidemmälle ja vaihtoehto on myös alakouluissa päivittäin. Rusko voisi olla siis asiassa edelläkävijöiden joukossa, mikäli vaihtoehto tarjottaisiin myös alakouluissa.

Ala- ja yläkoulujen oppilaiden lisäksi vaihtoehto voisi olla tarjolla myös kouluilla ruokaileville Ruskon kunnan työntekijöille.

Vaihtoehto ei pakottaisi ketään syömään kasvisruokaa, vaan se tarjoaisi mahdollisuuden tutustua siihen. Ruokailija voisi siis valita joko kasvis- tai lihavaihtoehdon tai molemmat. Ruskon nuorisovaltuuston teettämässä kyselyssä myös pyydettiin kasvisruokavaihtoehdon lisäämistä kouluihin.

Kasvisruokavaihtoehdolla tarjottaisiin oppilaille enemmän valinnanvaraa ruokailuun, kuten heillä tulee tulevaisuudessakin olemaan. Se myös auttaisi vastaamaan nuorten ilmastuhuoliin olemalla ilmastoystävällisempi vaihtoehto.

Ruokapalvelupäällikön kanssa käytyjen keskustelujen perusteella alustava arvio vuoden kokeilun kustannuksista olisi 15.000 € osa-aikaiseen henkilöresurssiin ja 19.000 € elintarvikeresursseihin, jotta ruokaa saadaan riittämään kaikkiin

kouluyksiköihin eli ruokaa olisi varattu yhteensä noin sadalle ihmiselle, eli yhteensä kokeilu maksaisi noin 34.000 €.

Vuoden 2023 alussa olisi ideaali aika tehdä kokeilu, sillä hyvinvointialueen ruoat siirtyvät pois ruokapalveluiden vastuualueelta, jolloin ruokapalveluille jäisi tilaa tehdä vaihtoehtoista kasvisruokaa.

Ruskon nuorisovaltuusto esittää, että Ruskolla varattaisiin tarvittavat henkilö- ja elintarvikeresurssit ruokapalveluille kasvisruokakokeilun järjestämiseksi Ruskon kouluihin vuodelle 2023.”

Vastineena aloitteeseen kasvisruoan tarjoamisesta kaikissa kouluissa Ruskolla ruokapalvelupäällikkö ja johtava rehtori toteavat seuraavaa:

Ruskon ruokapalvelut tarjoavat tällä hetkellä ravitsemussuosituksen mukaisesti kasviruokaa kaikissa koulu- ja päiväkotiyksiköissä kerran viikossa. Ravitsemuksellisesti ja kestävä kehityksen näkökulmat huomioiden on hyvä, että kasvisruokia opitaan nauttimaan säännöllisenä osana ruokailua. Aloitteessa esille tuotu jokapäiväisen kasvisruokavaihtoehdon tarjoaminen kouluissa on pedagogisesti perusteltua ja ekologisesti järkevää. Se myös mahdollistaa monipuolisemman tutustumisen erilaisiin kasvisruokiin, mitä kerran viikossa tarjottava vaihtoehto ja antaa mahdollisuuden maistaa uusia makuja ja totutella niiden makumaailmaan oma-aloitteisemmin.

Aloitteeseen liittyvät raaka-ainekustannukset kasviruokakokeilusta kaikilla Ruskon kouluilla on arvioltaan 19 000€/lukuvuosi. Kustannusarvio perustuu siihen, että kasvisruoissa tulnaisiin noudattamaan samanlaista hintatasoa muiden tarjottavien ruokien kanssa. Monet kasviproteiinituotteet ovat kustannukseltaan samanhintaisia tai jopa kalliimpia, mitä lihatuotteet ovat ruokapalveluille. Lisäksi on myös hyvä huomioida monien kasviproteiinin lähteiden olevan ulkomailla tuotettuja, kun tällä hetkellä tarjottavat koulujen ja päiväkotien lihatuotteet ovat kotimaisia. Ilmoitetut raaka-ainekustannukset ovat laskettu sen mukaan, että ruokaa tehdään pieni erä jokaiseen kouluyksikköön tarjolle ja menekin mukaan sitä tarvittaessa nostetaan ruokakohtaisesti. Tämä on myös ekologisesti ajateltuna järkevää, eikä siten muodostu kohtuutonta ruokahävikkiä.

Aloitteeseen liittyvät henkilöstökustannukset osa-aikaisesta työntekijästä ovat noin 15 000€. Tähän lisää sosiaalikulut ja työterveyshuollon kustannukset, jolloin yhteensä tarkennetut henkilöstökulut ovat 18 360€.

Muita kustannuksia aloitteeseen liittyen ei muodostuisi. Kokeilun aikana kasvisruoat saadaan mahtumaan tarjolle erityisruokavalioiden kanssa. Jos kokeilua päätetään jatkaa pysyvästi käytäntönä, tulee alakoulujen jakelulinjastojen muutostarpeet huomioida kouluja saneerattaessa. Tässä vaiheessa kokeilu ei myöskään aiheuta astiahankintakustannuksia. Keskuskeittiön valmistuslaitteisiin ei myöskään tulisi uusia hankintoja, jos kokeilu lähtee käyntiin siinä vaiheessa kuin hyvinvointialueen ateriat poistuvat ruokapalveluilta.

Ehdotus

Esittelijä: Kai Laitinen, Johtava rehtori

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta merkitsee aloitteen tietoonsa saatetuksi ja valitsee esitetyistä vaihtoehtoista mielestään soveltuvimman sekä lähettää päätösehdotuksen kunnanhallitukselle käsiteltäväksi sekä huomioitavaksi vuoden 2023 talousarviossa.

Vaihtoehto A.

Esitettyyn aloitteeseen liittyvät kustannukset ovat raaka-aineisiin 19 000€ ja henkilöstökuluihin 18 360€ (yhteensä 37 360€), kun kustannukset ovat laskettuna jokaiselle koulupäivälle vuonna 2023.

Vaihtoehto B.

Osittaiset kustannukset kevätlukukauden 2023 kasvisruokakokeilusta ovat raaka-ainekulut 9 600€ ja henkilöstökulut 9 180€ (yhteensä 18 780€).

Vaihtoehto C.

Lautakunta ei hyväksy kasvisruokakokeilun aloittamista Ruskon kouluissa.

Päätös

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta merkitsi aloitteen tietoonsa saatetuksi. Lautakunta päätti hyväksyä Pauli Korganin kokouksessa tekemän muutospäätösehdotuksen ja lähettää sen kunnanhallitukselle käsiteltäväksi ja huomioitavaksi vuoden 2023 talousarviossa eli kokeilu toteutetaan 9.1.2023 alkaen vain yläkoulussa kolme kuukautta kolmena päivänä viikossa muun ruuan rinnalla. Kokeilun jälkeen tehdään lopullinen ratkaisu, kun seurantajaksolta saadaan tieto tarkemmista kustannuksista ja ruokahävikistä. Leena Morlin-Kokkola esitti lisäyksen, että yläkoulun oppilaskunta toteuttaa syyslukukauden 2022 alkaessa kyselyn oppilaille kasvisruokailijoiden määrän arvioimiseksi. Esityksen mukainen kustannuslaskelma pyydetään ruokapalvelupäälliköltä kunnanhallituksen käsittelyä varten.

Korganin ehdotusta kannattivat Laura Yli-Arvela ja Mikko Simola ja Morlin-Kokkolan ehdotusta kannattivat Mikko Simola ja Pauli Korgan.

Kunnanhallitus, 17.10.2022, § 201

Valmistelijat / lisätiedot:

Sari Laine, Kai Laitinen, Tuuli Ullakonoja

sari.laine@rusko.fi, kai.laitinen@rusko.fi, tuuli.ullakonoja@rusko.fi

vs.kunnanjohtaja, Johtava rehtori

Oheismateriaali

1 LIITE 1 Nuorisovaltuuston aloite, kasvisruokavaihtoehto Ruskon kouluissa.pdf.pdf

2 LIITE 2 Kasvisruokavaihtoehtoja oppilailta.pdf (1).pdf

Nuorisovaltuusto on toimittanut kunnanhallitukselle 19.4.2022 päivätyn aloitteen kasvisruokavaihtoehdon tarjoamisesta kouluissa.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta käsitteli asiaa 15.6.2022 §59 kokouksessa ja päätti esittää kunnanhallitukselle käsiteltäväksi ja huomioitavaksi vuoden 2023 talousarviossa. Kokeilu toteutetaan 9.1.2023 alkaen vain yläkoulussa kolme kuukautta kolmena päivänä viikossa muun ruuan rinnalla. Kokeilun jälkeen tehdään lopullinen ratkaisu, kun seurantajaksolta saadaan tieto tarkemmista kustannuksista ja ruokahävikistä.

Sen lisäksi opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta päätti, että yläkoulun oppilaskunta toteuttaa syyslukukauden alkaessa oppilaille kyselyn kasvisruokailijoiden määrän arvioimiseksi ja että ruokapalvelupäällikkö laatii sen pohjalta esityksen mukaisen kustannusarvion kunnanhallituksen käsitellyä varten.

Kysely on tehty ja sen pohjalta on laadittu kustannusarvio kokeilujakoslle. Kustannusarvio noin 4 500 euroa on lisätty vuoden 2023 talousarvioon.

Liite 1 Nuorisovaltuuston aloite

Liite 2 Kasvisruokavaihtoehtoja

Ehdotus

Esittelijä: Kari Lehtinen, Kunnanjohtaja

Kunnanhallitus päättää merkitä nuorisovaltuuston tekemän aloitteen koskien kasvisruokavaihtoehdon tarjoamista koulussa selvittämistä tietoonsa saatetuksi ja varaa 4 500 euroa tehtyjen lisäselvitysten pohjalta vuoden 2023 talousarvioon opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan päätöksen mukaisesti.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen ja merkitsi aloitteen loppuunkäsitellyksi.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta, 15.03.2023, § 27

Valmistelijat / lisätiedot:

Kai Laitinen

kai.laitinen@rusko.fi

Johtava rehtori

Oheismateriaali

1 Kasvisruokakysely_henkilökunta.pdf

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta päätti 15.6.2022 §56, että Ruskolla Maunun yläkoulussa toteutetaan kasvisruokavaihtoehdon kokeilu 9.1.2023 alkaen. Lautakunta päätti, että jakso kestää kolme kuukautta ja ruokaa tarjotaan kolmena päivänä viikossa muun ruuan rinnalla.

Lautakunnan päätöksen mukaan kokeilun jälkeen tehdään lopullinen ratkaisu, kun seurantajaksoilta saadaan tieto tarkemmista kustannuksista ja ruokahävikistä.

Kunnanhallitus päätti 17.10.2022 §201 kasvisruokavaihtoehdon tarjoamisesta ja varasi 4 500 euroa tehtyjen lisäselvitysten pohjalta vuoden 2023 talousarvioon opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan päätökseen perustuen.

Päätös

Ruokapalveluiden kokemukset kasvisruokakokeilusta:

"Kasvisruokakokeiluun varatuilla resursseilla kasvisruokaa on tarjolla kolmena päivänä viikossa tammikuusta maaliskuun loppuun asti Maunun koululla. Tarjoilupäiviksi määrittyivät maanantai, keskiviikko ja perjantai, jotta asiakkaat oppisivat ruoan löytämään.

Kasvisruokakokeilun aloittamisesta tiedotettiin ruokasalissa ja kiertävä kasvisruokalista laitettiin ruokasaliin asiakkaiden nähtäville. Asiakkaat eivät ensimmäisiä viikkoina oikein löytäneet linjastosta kasvisruokaa tai eivät olleet tietoisia sen tarjolla olost, joten menekki oli alkuun erittäin vähäistä. Osa ruokailijoista vaikuttaa kokevan haasteelliseksi sen, että kasvisruoka ei ole tarjolla ensimmäisessä lämpöhauteessa. Kasvisruoka sijoitettiin eri lämpöhauteeseen päivän lounaasta, koska piti varmistaa sen riittävyys kiinnostuksensa ilmoittaneille, joiden määrän mukaan sitä on tarjolle valmistettu. Käytännössä ruoka on kuitenkin ollut linjastosta vapaasti otettavissa ja käsityksemme mukaan sitä on syöneet/maistelleet myös henkilöt, jotka eivät olleet ilmoittaneet kiinnostustaan kasvisruokakokeiluun, koulun tekemässä kyselyssä.

Kasvisruoan kulutus on kasvanut kokeilun aikana. Kiinnostusta siihen miltä ruoka näyttää ja maistuu, on selkeästi havaittavissa. Joka päivä ruoka on riittänyt kaikille halukkaille, hävikkiin sitä ei ole mennyt kertaakaan, mutta hyväntekeväisyys ruokajakoon kylläkin, koska se osuu samoille päiville, mitä on tarjoilupäivät.

Muutamana kertana kaikki valmistettu ruoka on mennyt.

Jos kasvisruoan tarjolla oloa jatketaan, on ruokapalveluiden toive se, että sen tulee olla kaikkien vapaasti otettavissa. Tämä mahdollistaa kasvisruoan sijoittamisen ensimmäiseksi linjastoon, jotta asiakkaat näkisivät sen helposti lounasta ottaessaan. Täten he todennäköisemmin uskaltavat sitä paremmin myös maistamaan. Näin asiakkaat voivat syödä sitä myös perusruoan kasvislisäkkeenä, opetella uusia makuelämyksiä ja lisätä kasvisten osuutta syödyssä ruoassa. Kasvisten lisääminen syödyn ruoan osuudessa on suositustenkin mukaista. Periaatteena ruokapalveluiden mielestä on, että kasvisruoka voi joskus loppua suuren kysynnän vuoksi kesken. Näin toimien hävikki pystytään pitämään mahdollisimman minimaalisena.

Kasvisruoan jatkuva tarjolla oleminen vähentää ajansaotossa perusruoan menekkiä, mutta jos tarjolla on kaksi lämminruokavaihtoehtoa päivittäin, tulee siitä myös lisää kustannuksia sekä raaka-aineissa ja työmäärässä. Jos kasvisruokakokeilua halutaan jatkaa pysyvänä käytäntönä tai pidempänä kokeiluna, tulee siihen osoittaa määrärahoja sen mukaisesti. Tämän kevään kokeiluun varattu raha on ollut riittävä tähän kokeilujaksoon.

Tähän kokeiluun varatut rahat ovat pitäneet sisällään raaka-ainekustannukset, osa-aikaisen henkilön palkan sosiaalikuluihin ja työterveyshuollon kustannukset. ”

Sekä oppilaiden että henkilökunnan kyselytuloksissa on huomioitavaa, että kohta 3.1 Kasvisruoka ei kiinnosta minua on ylliedustettuna. Kyselyä tehtäessä ei huomattu laittaa tähän tyhjää vastausvaihtoehtoa, joten jos henkilö ei ole vastannut tähän, niin kysely on valinnut vastausvaihtoehdoksi tuon ei kiinnosta -vaihtoehdon.

Tammikuu-maaliskuun kokeiluun varattu summa on ollut 4 500€.

Jos kokeilua jatketaan kevätlukukauden kaikkina koulupäivinä kaikille yläkoululaisille ja ruoka tarjoihtaisiin linjastosta ensimmäisenä, kustannus on 5 950€.

Jos kokeilua jatketaan samalla tavalla erikseen kiinnostuneille tarjottavana vaihtoehtona 3krt/vko, kevätlukukauden loppuun asti, kustannus on 3 050€.

Ehdotus

Esittelijä: Kai Laitinen, Johtava rehtori

Päätösehdotus kasvisruokakokeilun jatkamisesta annetaan kokouksessa käydyin keskustelun jälkeen.

Päätös

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta päättää jatkaa kasvisruokakokeilua niin, että ruoka tarjoillaan linjastossa ensimmäiseksi sijoitettuna liha ja kalaruokapäivinä, kolmena koulupäivinä viikossa, kevätlukukauden 2023 loppuun. Kokeilun jatkamisen kustannus on 3050 €. Asia viedään kunnanhallitukselle päätettäväksi rahoituksen osalta.

Kunnanhallitus, 03.04.2023, § 85

Valmistelija / lisätiedot:

Sari Laine

sari.laine@rusko.fi

vs.kunnanjohtaja

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta on päättänyt jatkaa kasvisruokakokeilua niin, että ruoka tarjoillaan linjastossa ensimmäiseksi sijoitettuna liha- ja kalaruokapäivinä, kolmena koulupäivinä viikossa, kevätlukukauden 2023 loppuun. Kokeilun jatkamisen kustannus on 3 050 €. Asia on päätetty tuoda kunnanhallitukselle päätettäväksi rahoituksen osalta.

Ehdotus

Esittelijä: Sari Laine, vs.kunnanjohtaja

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että se hyväksyy 3 050 euron suuruisen määrärahan hyväksyttäväksi kasvisruokakokeilun jatkamiseksi kevätlukukauden 2023 loppuun.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Muutoksenhakukielto

§85

Muutoksenhakukielto

Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.